

BYGGNADS

BYGGNADS REDER UT...

Information från Byggnads utredningsenhet

nr:6 juni 2004

Byggnads vårenkät 2004

Att dö av jobbet

Majoriteten av Byggnads medlemmar är någon gång rädda för att dö av arbetet. Nästan 90 procent är rädda för att bli skadade av arbetet. Det är 18 procent som tror att de kan fortsätta som byggnadsarbetare till högst 50 år ålder. Drygt 20 procent tror att de kan arbeta i branschen fram till normal pensionsålder - 65 år. Den bild av byggbranschen, som kommer fram i Byggnads medlemsenkät våren 2004, duger inte som reklamblad.

Kampanjen

I början av året genomförde Byggnads en kampanj med annonser och affischer. Den var landsomfattande, men riktades tydligast mot större städer. I media blev den mycket uppmärksam. Men hur många medlemmar såg den? Det är knappt hälften eller 46 procent av medlemmarna, som uppger att de sett den. Frågan åtföljdes av en miniafisch.

Men att ha sett kampanjen är inte detsamma som att ha uppfattat budskapet. Detta framgick tydligt av debatten om kampanjen i media. Flera journalister och debattörer missuppfattade den. Av svarsalternativen i tabell 1 var det "stärk kollektivavtalet" och "ordning och reda på arbetsmarknaden", som stod för budskapet.

En tredjedel av medlemmarna hade inte uppfattat något budskap. En fjärdedel ansåg att "ökad jämställdhet" var budskapet. Detta kan kanske förklaras. Om man menar ökad jämställdhet mellan svenskar och invandrare, så ligger detta inom budskapets ram. Om man menar ökad jämställdhet mellan könen, så är man fel ute.

Oavsett tolkning så tycker majoriteten att kampanjen var ganska bra. 40

procent har kryssat för "mycket bra" eller "bra". Ungefär lika många tycker att den var varken bra eller dålig och det får väl betraktas som godkänt. Direkt kritiska var cirka 20 procent, enligt tabell 2.

Denna inställning påverkar direkt svaren på frågan om Byggnads ska fortsätta med sådana kampanjer. De som tycker att kampanjen var bra vill fortsätta. De som tycker att den var dålig vill av naturliga skäl inte fortsätta. Och de som står däremellan är, enligt tabell 3, tveksamma till en fortsättning.

F-skatt

Bruket – eller missbruket – av f-skattsedel har diskuterats mycket under flera år. Därför var det befogat att fråga om medlemmarnas uppfattning. Tabell 4 visar att detta knappast är en fråga som dagligen diskuteras bland medlemmarna. Två tredjedelar har ingen åsikt alls. Cirka 15 procent tycker att det är för lätt att få f-skattsedel och lika många tycker att reglerna är OK. Bara två procent anser att det är för svårt att få f-skattsedel.

Arbetslöshet

Drygt en tredjedel, 34 procent, av Byggnads medlemmar har varit arbetslösa någon gång under de senaste två åren. Hur länge arbetslösheten varat, framgår av tabell 5. Det vanligaste alternativet är att vara arbetslös i mellan en och tre månader. Men var fjärde har varit arbetslös mellan tre och sex månader. 17 procent har varit arbetslösa mellan ett halvt och ett helt år och 12 procent ännu längre. Sammantaget framgår att 85 procent varit arbetslösa mer än en månad.

Medlemmarnas uppfattning om arbetsförmedlingen har blivit starkt kritisk. När man läser tabell 6, är det

forts på sidan 3

Tabell 1. Uppfattade du om det fanns något budskap i kampanjen ?

	procent
Ja - ökad jämställdhet	25
Ja - stärk kollektivavtalet	16
Ja - ordning och reda på arbetsmarknaden	16
Ja - använd skyddshjälm i jobbet	3
Ja - annat	4
Nej	36
Summa	100

Tabell 2. Vad tyckte du om kampanjen?

	procent
Mycket bra	7
Bra	33
Varken bra eller dålig	39
Mindre bra	9
Dålig	12
Summa	100

Tabell 3. Tycker du att Byggnads ska fortsätta med sådana kampanjer?

	procent
Ja	44
Nej	23
Vet ej	33
Summa	100

Tabell 4. Tycker du att det är för lätt/svårt att få f-skattsedel för att arbeta som egen företagare?

	procent
Det är för lätt att få f-skattsedel	17
Det är bra regler	15
Det är för svårt att få f-skattsedel	2
Ingen åsikt	67
Summa	100

Tabell 5. Hur lång var din längsta sammanhängande arbetslöshetsperiod?

	procent
Högst en vecka	2
Mer än en vecka men högst en månad	12
Mer än en månad men högst tre månader	32
Mer än tre månader men högst sex månader	25
Mer än sex månader men högst ett år	17
Mer än ett år	12
Summa	100

BYGGARBETS- MARKNADEN

Arbetslösa medlemmar i Byggnads a-kassa

MAJ 2004

LÄN	Antal	maj -04 %	april -04 %	maj -03 %
Stockholm	1 025	6,3	6,7	3,9
Uppsala	315	8,7	10,3	5,4
Södermanland	355	12,5	15,1	8,5
Östergötland	402	8,7	11,1	7,2
Jönköping	91	3,4	4,7	4,2
Kronoberg	46	3,3	3,5	3,9
Kalmar	167	6,8	9,0	5,1
Gotland	30	4,1	4,3	6,7
Blekinge	122	8,1	10,4	9,0
Skåne	737	6,0	7,3	6,2
Halland	163	4,6	5,4	4,6
Västra Götaland	1 112	7,1	8,6	6,4
Värmland	311	8,6	12,4	9,6
Örebro	328	9,7	12,3	8,0
Västmanland	339	9,6	11,6	7,7
Dalarna	396	10,5	16,1	9,9
Gävleborg	655	14,3	20,0	11,3
Västernorrland	487	13,2	18,2	14,9
Jämtland	157	9,5	15,2	13,0
Västerbotten	299	10,4	16,0	9,9
Norrbotten	675	15,9	21,9	15,5
HELA RIKET	8 212	8,3	10,6	7,4

Källa: AMS och Byggnads

ARBETSMARKNADSPOLITISKA ÅTGÄRDER

	maj 2004	maj 2003
Individuellt anställnings- stöd	695	566
Ungdomsprogram	173	82
Arbetsmarknadsutbildning	508	522
Totalt	1 376	1 170
Andel av medlemmar	1,4%	1,2%

Källa: AMS och Byggnads

Byggarbetslösheten sjunker

Den totala arbetslösheten bland byggnadsarbetare blev 9,7 procent i maj vilket var 2,4 procentenheter lägre än i april men 1,1 procentenheter högre än för ett år sedan.

I maj var 8,3 % av byggnadsarbetarna öppet arbetslösa och 1,4% omfattades av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Totalt var 9 588 byggnadsarbetare – 9,7 % – arbetslösa. Jämfört med motsvarande tid för ett år sedan är den öppna arbetslösheten 0,9 procentenheter och den totala arbetslösheten 1,1 procentenheter högre. Omfattningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder var 1,4 procentenheter vilket är en oförändrad nivå jämfört med i april men något högre än för ett år sedan.

Den senaste månaden har den öppna arbetslösheten minskat med 2,4 procentenheter, vilket är något mer än motsvarande tid de senaste åren. Arbetslösheten har minskat i samtliga län, men minskningen har varit mest markant i Norrlands- och skogslänen. I Stockholms län, Kro-

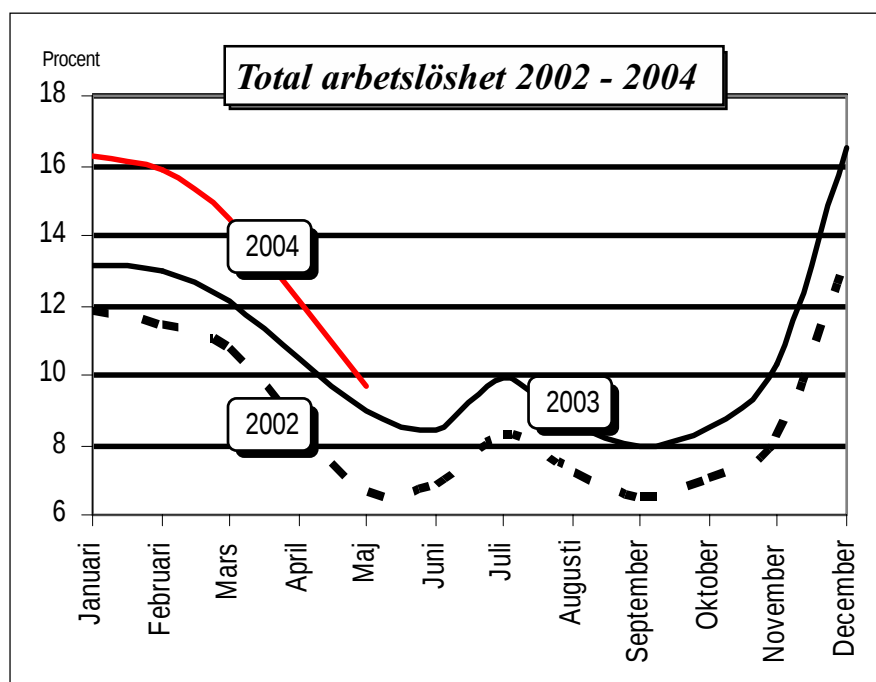
noberg och Gotland var nedgången klart mindre än riksgenomsnittet.

De regionala skillnaderna är fortsatt stora. Kronoberg har fortfarande lägst öppen arbetslöshet med 3,3% tätt följt av Jönköping (3,4 %) och Gotland (4,1 %). I Stockholm är arbetslösheten 6,3% vilket speglar utvecklingen på byggmarknaden.

Norrbotten toppar den öppna arbetslösheten med 15,9 % följt av Gävleborg med 14,3%. I södra Sverige ligger Södermanland fortfarande högt med 12,5 %.

Arbetslösheten ligger fortfarande på en högre nivå än motsvarande tid de senaste två åren men som framgår av diagrammet minskar avståndet nu månad för månad. Det går att skönja en spirande optimism för byggandets utveckling och flera prognoser pekar på att vi får en uppgång under 2005. I det korta perspektivet får vi nog ändå räkna med att den sjunkande arbetslösheten snart planar ut. Räntehöjningar framöver kan möjligtvis dämpa en ökad efterfrågan på byggande.

Sven Ljung 070-653 57 01

Bakgrundsfakta

Enkäten har genomförts som postenkät. Den skickades till 1007 slumpvis utvalda medlemmar. Utskicket gjordes den 26 mars 2004. Två påminnelser har skickats ut, den 16 april respektive den 3 maj. Den sista enkäten som bearbetats var förbundet tillhanda den 1 juni 2004.

Svar hade då inkommit från 807 personer, vilket gör en svarsfrekvens på 80,1 procent. Detta är ovanligt bra.

Tabell 6. Fick du under arbetslösheten något erbjudande om arbete av arbetsförmedlingen?

	procent
Ja	18
Nej	83
Summa	100

Tabell 7. Vem har förhandlat om din nuvarande lön med arbetsgivaren?

	procent
Jag har förhandlat själv utan hjälp av Byggnads	38
Jag har förhandlat med hjälp av Byggnads	11
Byggnads har förhandlat om min lön	28
Annat	23
Summa	100

Tabell 8. Vem vill du i fortsättningen ska förhandla om din lön med arbetsgivaren?

	procent
Jag vill förhandla själv utan hjälp av Byggnads	23
Jag vill förhandla med hjälp av Byggnads	36
Jag vill att Byggnads förhandlar om min lön	30
Annat	11
Summa	100

Tabell 9. Vilka tycker du är de största hälsoriskerna i arbetsmiljön?

	procent
Tunga lyft	56
Damm	69
Buller	30
Fall	20
Vibrationer	22
Stress	59
Maskinskadorna	6
Kemikalier	14
Oordning på arbetsplatsen	16
Annat	4

forts från sidan 1 "Byggnads..."

ta inte så underligt. Över 80 procent uppger att de inte fått något erbjudande om arbete genom arbetsförmedlingen. Men frågan rymmer flera tolkningar. Möjligheten finns ju att man själv hittat ett arbete genom arbetsförmedlingens databaser. Inom byggbranschen har det också alltid varit vanligt att företag vänder sig direkt till Byggnads lokallavdelning, när man söker arbetskraft.

De arbetslösa har ännu mera sällan fått något erbjudande om utbildning genom arbetsförmedlingen under sin tid i arbetslöshet. Det är bara 14 procent som fått ett sådant erbjudande. De allra flesta byggnadsarbetare har ju en komplett yrkesutbildning, men det borde i alla fall gå att hitta lämpliga påbyggnadsutbildningar i något större utsträckning.

Förhandlingar

Under de senaste förhandlingsomgångarna har formen för lönebildningen varit uppe till diskussion varje gång. Arbetsgivarna har hävdats att det vore bäst med en lokal lönesättning, i förhandling med mb-ledamöterna på varje företag. Utan inblandning av den lokala avdelningen. Från Byggnads sida hävdas, att de lokala mb-ledamöterna kan bli utsatta för påtryckningar från företagsledningen. För att säkra att kollektivavtalet verkligen följs, som är avtalat, ska därför löner i normalfallet bestämmas i förhandlingar mellan avdelningens ombudsmän och arbetsgivaren.

Men hur fungerar det i verkligheten? Detta framgår av tabell 7. Det är 38 procent som svarar att de har förhandlat sin lön själva utan hjälp av Byggnads. 28 procent uppger att Byggnads har förhandlat om deras lön och 11 procent att de förhandlat med hjälp av Byggnads. För 39 procent har Byggnads på något sätt varit inblandad i förhandlingarna. Närmare en fjärdedel har svarat att lönen bestämts på annat sätt.

Tabell 10. Är du rädd för att bli allvarligt skadad av jobbet?

	procent
Ja, dagligen	5
Ja, ibland	41
Sällan	42
Aldrig	12
Summa	100

Där finns arbetslösa medlemmar, samt de som är anställda i organisationen och de medlemmar som arbetar i andra branscher.

Tycker medlemmarna att detta är en bra ordning? Nja, inte riktigt. Som visas i tabell 8, är det bara 23 procent som vill förhandla själva utan hjälp av Byggnads. Så många som 66 procent vill att Byggnads medverkar i eller helt sköter förhandlingarna. Medlemmarnas uppfattning, som den redovisas i denna enkät, ger alltså inget stöd för att gå arbetsgivarna till mötes. Tvärtom vill de att Byggnads tar ett bättre grepp om de lokala förhandlingarna.

Hälsorisker

Damm, stress och tunga lyft är de största upplevda hälsoriskerna. Nästan 70 procent av medlemmarna har angett damm som en av de största hälsoriskerna. Se tabell 9. Varje svarande uppmanades att kryssa för tre alternativ. Buller, vibrationer och fall kommer klart efter de tidigare nämnda. Kemikalier och oordning är också tydliga hälsorisker.

Närmare 90 procent av medlemmarna är rädda för att bli skadade av arbetet. Bara 5 procent är detta dagligen och 41 procent ibland 42 procent sällan. 12 procent är aldrig rädda för att bli skadade. Med tanke på de omfattande riskerna i byggbranschen undrar man varför. En förklaring, som ligger nära till hands, är att dessa personer arbetar utanför byggbranschen. Men så är inte fallet. Flertalet arbetar i branschen och det är ingen nämnvärd skillnad mellan olika yrken.

Tabell 11 visar hur många som är rädda för att dö av arbetet. Bara 1 procent oroar sig för detta dagligen. Men 15 procent oroar sig för detta ibland och 40 procent sällan. Närmare hälften, eller 44 procent, oroar sig aldrig för att dö av jobbet.

forts på sidan 4

Tabell 11. Är du rädd för att dö av jobbet?

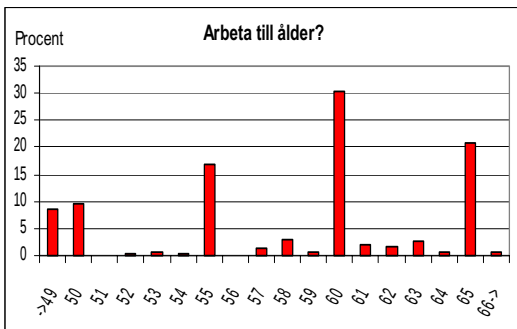
	procent
Ja, dagligen	1
Ja, ibland	15
Sällan	40
Aldrig	44
Summa	100

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med nya adressen på
baksidan (ej adressidan)

Prenumeration

Känner Du fler som vill ha information om byggsektorn? Meddela oss namn och adress så skickar vi gärna BYGGNADS REDER UT... kostnadsfritt. Ring eller skriv till Ewa Thunman, Byggnads utredningsenhet 106 32 Stockholm. Tel 08-728 49 97. Fax 08-34 50 51. ewa.thunman@byggnads.se

forts från sidan 3 "Byggnads..."

Framtiden

Nästan en femtedel av medlemmarna tror att de kommer att sluta som byggnadsarbetare före eller vid 50 års ålder. Lika många tror att de kommer att sluta i åldern 51-55 år. Bara en femtedel räknar med att arbeta som byggnadsarbetare fram till normal pensionsålder. Se diagrammet.

På frågan om vad som kommer att hända sedan, svarar majoriteten, enligt tabell 13, att de kommer att gå i pension. Svaren varierar dock starkt beroende på vid vilken ålder de tror att de ska sluta som byggnadsarbetare. I gruppen, som räknar med att sluta senast vid 50 års ålder, räknar två tredjedelar med att byta arbete. Men 10 procent tror att de kommer att pensioneras. Bland de äldsta är det bara en halv procent som räknar med att byta arbete. Ganska många räknar med att sluta som byggnadsarbetare på grund av arbetslöshet.

Försäkringar

Några av frågorna i vår enkäten handlade om medlemmarnas erfarenheter av försäkringar och den hjälp de fått av Byggnads i sammanhanget. Se tabellerna 14, 15 och 16. En fjärdedel av medlemmarna har råkat ut för något, där de behövt använda Byggnads försäkringar. Av dessa uppger 82 procent att de fått hjälp av Byggnads med försäkringsfallet.

Av dem som fått hjälp uppger 83 procent att de är nöjda med den hjälp de fått. Bara 6 procent säger sig vara missnöjda med hjälpen och 11 procent vet inte. De som inte fick någon hjälp är av förståeliga skäl mindre nöjda. Här är det 5 procent som är nöjda med att inte ha fått någon hjälp, medan 44 procent är missnöjda och 51 procent inte vet.

Arbetet

Av medlemmarna var det 68 procent som svarade att de är anställda i byggbranschen. Det är 10 procent som har en anställning utanför byggbranschen. De arbetslösa var 13 procent, vilket stämmer bra överens med AMS statistik.

Anställningstiden i byggbranschen är väldigt skiftande. Det är 20 procent som arbetat högst 5 år i branschen. Lika många har arbetat över 30 år i branschen. Mellan dessa två ytterligheter är erfarenheten ganska jämnt fördelad.

Enkäten visar att bara 22 procent av medlemmarna arbetar på nybyggen. Det är 29 procent som arbetar med reparationer och underhåll, medan 11 procent arbetar med anläggning och 36 procent med blandad verksamhet. De 12 procent som arbetar med annat arbetar utanför branschen.

Anders Bäckström 070-555 26 99

Tabell 12. Till vilken ålder tror du att du kan fortsätta arbeta som byggnadsarbetare?

	procent
->50	18
51-55	18
56-60	35
61-65	28
66->	1
Summa	100

Tabell 13. Vad tror du kommer att ske sedan?

	procent
Jag går i pension	55
Jag byter arbete	23
Jag blir arbetslös	9
Annat. Vad?.....	13
Summa	100

Tabell 14. Har du råkat ut för något i arbetet eller på fritiden där du behövt använda Byggnads försäkring?

	procent
Ja	24
Nej	76
Summa	100

Tabell 15. Fick du någon hjälp av Byggnads?

	procent
Ja	82
Nej	18
Summa	100

Tabell 16. Är du nöjd med den hjälp du fick av Byggnads?

	procent
Ja	83
Nej	6
Vet ej	11
Summa	100

Tabell 17. Har du en anställning för närvarande?

	procent
Ja, jag är anställd i byggbranschen	68
Ja, jag är anställd utanför byggbranschen	10
Ja, i form av AMS-åtgärd....	1
Nej, jag är egen företagare	1
Nej, jag är arbetslös	13
Nej, jag är pensionerad	0
Nej, av annat skäl.	4
Vad?	3
Summa	100

Tabell 18. Hur många år har du arbetat i branschen?

	procent
0-5 år	20
6-10 år	12
11-15 år	13
16-20 år	15
21-25 år	10
26-30 år	9
31 - år	20
Summa	100